

I KA KAN KA MUN DON ERŌPU JEKULU DANCE KALIFAYŌRŌ NININI TAABOLO LA

I don na sisan Italie, a le ye Erɔpu jamana dɔ ye.

Erɔpu jamanaw ye:

Erɔpu Jekulu jamana tɔnden 27: Ositarali, Beliziki, Bulgari, Kurawasi, Sipre, Cɛki, Dannimariki, Esitoni, Filandi, Faransi, Alimaɲi, Gerɛsi, Hongiri, Itali, Lativiya, Litiyoni, Likizanburu, Malita, Payiba, Polandi, Porotigali, Irilandi Jamana, Oromani, Silovaki, Siloveni, Esipaɲi, Suwedi ani

jamana 4 wɛrɛw: Isilandi, Layisesitayini, Norovezi ani Suwizerlandi.

Dine ka lakanali ye mun ye (kalifayɔɔ)?	3
Kalifayɔɔ jinini taabolo ye mun ye?	4
➤ Kalifayɔɔ dance jinini taabolo ye mun ye?	6
➤ A bɛna mɛn waati joli?	7
➤ I ka kanbɔli tɔgɔsɛbɛn ni bilali bɛ kɛ waati jumen ani yɔɔ jumen?	-
➤ Mun bɛna kɛ tɔgɔsɛbɛn ni bilali waati la?	-
➤ A taabolo ye mun ye ni a kɛra ko i ni denmisɛnw walima baliku dɔ nana min sirilen bɛ i la?	-
➤ Jamana jumen bɛna i ka sɛbɛn sɛgɛsɛgɛ?	-
➤ I ka laɲini bɛna sɛgɛsɛgɛ cogo di?	-
➤ I bɛna jaabi sɔɔ cogo di i ka dine ka lakanali sɛbɛn kan?	-
I ka hakɛw ye jumenw ye?	-
I ka wajibi kokɛtaw ye jumenw ye?	-
Ni i ma i bɛn i ka wajibi kokɛtaw ma, o kɔɔɔw ye jumen ye?	-
Jamana ɲɛmɔgɔw bɛ mago kɛrɛnkɛrɛnnɛnw jatɛmine cogo di?	-
Ni i bɛ fɛ ka sɛgin i ka jamana kɔɔ, mun bɛ kɛ?	-

➤ DIÑE KA LAKANALI YE MUN YE?

I be se ka diñe ka lakanali jini ni i te se ka segin ka taa i ka jamana na ka sabu ke i sirannen be nimatɔɔɔ walima juguya seɓe farati ñe. O kɔɔ ye, misali la, ko i ka ñenamaya walima yeremahɔɔnya be geleya la ani i ka jamana ñemɔɔw tɛna i lakana o geleya ñe kɔɔ.

I ka hake don ka i kanɔ diñe ka lakanali nɔfe.

Erɔpu, diñe ka lakanali be se ka fari caman da: **kalifa** walima **deme lakanali**.

Diñe ka lakanali be wele fana ko kalifayɔɔ.

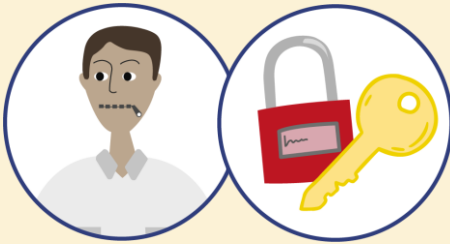

KALIFAYƆRO NININI TAABOLO YE MUN YE?

KalifayƆro nini waati la, nɛmɔɔw bɛ a lajɛ n'i mago bɛ dijɛ ka lakanali la ani, ni o don, lakanali suguya jumen bennen bɛ e ma. Taabolo kɔnɔna na, i bɛ cogoya sɔɔ k'i bɔra i ka so ani i faso la kun mennu la , ka olu bɛɛ nɛfɔ. I bɔra i ka jamana kɔnɔ kunw minnu na, olu tiɛ bɛɛ nɛfɔ baarakɛlaw ye tiɛ la.

N'i ye dijɛ ka lakanali nini kaban, i bɛ jate i mɔɔ min ye a kanbɔ dijɛ ka lakanali nɔfɛ.

I bɛ kunnafoni fɛn o fɛn fɔ nɛmɔɔw ye, u bɛ to gundo la. I bɛ ka lakanali nini mɔɔ minnu fɛ, olu tɛna kunnafoni di tɔw ma.

Kalifayro jini taabolo ye nin sigida ninnu de ye.

Ka se Erɓu

1 Ka i kanbo

2 Ka togo seɓen

3 Ka seɓen bila

Erɓu jamana min ka
kan ni i ka seɓen
baara ye, ka o latige

I se ka bila ka taa
Erɓu jamana
were la

4 Nininkali

5 Jaabi kunnafoni ladɓnniyali

I be jamana
min na

Erɓu Jamana
were

JAABI NUMAN

Lakanali

Ban

Weleli
kecogoya

JAABI GOMAN

➤ KALIFAYƆƆ DANCE NININI TAABOLO YE MUN YE?

KalifayƆƆ dance taabolo ƙƆƆ ye ko i ka seɓen segeɓegeli waati la:

- i ka kan ka to ƴƆƆ ƙerenƙerennen la min jirala i la ani
- yanmaruya tena di i ma i ka don mara ƙƆƆ ni yanmaruya te.

ni i nana ni i ka denbaya ye, i ni i masurunya dudenw be se ka bila ƴƆƆ kelen na ƙƆƆƆ fe (furufuƙƆƆ, jefuƙƆƆ, denw dɔƙɔmanw ni denmisen ƙƆƆbalenw minnu sirilen be i la).

KalifayƆƆ dance ninini taabolo be se ka bila baarala nin hukummu dɔw ƙƆƆ:

- I nana sirajugu fe ani i y'i kanɓo diɓe ka lakanali ma dance do la walima latemeyƆƆ do

- I ye dance teme cogojuɓu la

- I ni kisira ƙƆƆƙi kan

- I bila ka taa Erɔpu jamana were kan.

Kalifayɔɔ dance taabolo be nini kun caman na, misali la, ni:

- i ye a i tugu ka kunnafoni seɓen kolonw di, walima i ye i yeɓe kunkan kunnafoniw walima seɓen to i bolo i ka bugunnatige kan wala i boɔɔɔɔɔ, walima i bugunnatige seɓen do tiɓe walima taama seɓen; walima
- i ye farati ko do ke lakana ko la, walima
- i ka jamana moɔo minnu ye i kanbo diɓe ka lakanali nofe, olu te nimatɔɔɔɔ walima geleya farati la.

I be se ka nemoɔɔɔɔ jininka mun na kalifayɔɔ dance taabolo kera e ka ko la.

➤ A BENA MEN WAATI JOLI?

Kalifayɔɔ dance taabolo be doɔo kun 12 de ta ka a damine i ka toɔo seɓen don na. Ni i bilara ka taa Eroɔu jamana weɓe la, taabolo be se ka doɔo kun 16 ke.

Ni i ma latige soɔo o waati koɔo, i ka seɓen be ka sege sege jamana min nofe, yanmaruya na di i ka don o koɔo.

Cogoya dama doɔo la, i te se ka yanmaruya ka don o jamana koɔo walima ka bo i yeɓe ma hali ka a soɔo i ma latige soɔo doɔo kun 12 walima 16 koɔo. Jamana nemoɔɔɔɔ bena i kunnafoni ni ka nefeɓi caman ke i ye o cogoya ko la min be e kun kan.

► I KA KANBOLI TƆGƆSEBEN NI BILALI BƐ KƐ WAATI JUMEN ANI YƆRƆ JUMEN?

Fo ka se tile 31.10.2026, i ka lakanali lapini bɛ sɛbɛn Polisiw so walima datan Polisiw don ni waati min bɛna fɔ i ye. Tɔgɔsɛbɛn ka kan ka kɛ a dɔgɔyalen tile 5 kɔnɔ a kɛtuma la walima sɛgɛsɛgɛli laban na.

Ni i ka tɔgɔsɛbɛn kɛra kaban, i bɛna a mara ni don ni waati bɛna fɔ i ye tɔgɔsɛbɛn waati la ka bilali sɛbɛn ci I ka lapini sɛbɛn ka kan ka bila tile 5 kɔnɔ ka damine i ka lapini tɔgɔsɛbɛn don na.

A na ka bon ka i ka sɛbɛn mara. Ni i dɛsɛra ka i ka sɛbɛn bila, a bɛ jate ko a bɔra a la, fo ni o bɛ ban sabu dɔn. O kɔrɔ ye ko i bɛ bɔnɛ i ka kanbɔli, i ka dɛmɛ hakɛw ani hake min bɛ i bolo ka to o jamana kɔnɔ.

➤ MUN BENA KE TŌGŌSEBEN NI BILALI WAATI LA?

I bolokɔnɔnin bɛ da.

I ja bɛ ta.

I bɛ nininka ka i ka bugunnatigɛ sɛbɛn bɛɛ jira,
taama ni sɛbɛn dɔwɛɛ o dɔwɛɛ.

I be jininka i yere kunkan kunnafoniw la. I be jininka i ka dudenw fana ko la minnu sigilen be o jamana kono walima Erɔpu jamana were. Kunnafoni werew be jini: fin ni i mako mala.

A be jini i fe i k'i ka kumapɔgon kunnafoniw jeya (adresi, telefoni nimɔɔ ani adresi imɛyeli).

E ni i bolofenw be se ka jini. I yere bolofenw be to i taya la ani u be lassegin i ma, fo ni a kera ko bolofen do be i bolo min ka jugu.

I be furakeli segesegeli ke.

A be nini i fe i ka kunnaƴoni ni seƴen feƴn o feƴn be i bolo, i ka o bee di ka i ka laƴini juƴaƴmatintin. O be nin kunnaƴoniw ni seƴenw koƴa:

- i faƴo ni i sigira jaƴana o jaƴana ƴoƴo
- sabu minnu ye a to i boƴa i ka jaƴana ƴoƴo ani mun na i te fe ka seƴin
- i ka baarakelen temenen ni i ka denbaya ta
- i ka Eroƴu ƴoƴo kunnaƴoniw
- diƴe ka lakanali laƴini ƴoƴolen feƴn o feƴn.

Nin sigida ninnu taacogo be se ka falen nka laƴinikebaga be mine cogo ye kelen ye. Kunnaƴoni feƴn o feƴn farala ƴoƴoƴn ka, olu be mara jaƴana ni Eroƴu kunnaƴonimaramansiƴw la.

I ka keta don i a nafa ka bon i ma i ka tiƴe fo jaƴana ƴemogow ye ani i ni u ka je.

Toƴoseƴen koƴe, seƴen ƴerenƴerenƴen be di i ma ka jira ko i ka laƴini ni toƴoseƴen ƴera. Ni i ye toƴo seƴen kaban, i be seƴen ƴerenƴerenƴen do soƴo min be a jira ko i ye diƴe ka lakanali laƴinikebaga ye.

I ka kan ka o ta i bolo tuma bee.

► TAABOLO YE MUN NI I NANA NI DENMISEN YE WALA BALIKU MIN SIRILEN BE I LA?

Ni i nana ni:

- i ka denmisen minnu si ma san 18 sɔɔɔ, walima
- denmisen minnu si ma san 18 sɔɔɔ ni u kalifalen be e la

u mago be a la ka diɲe ka lakanali lapini ke fana. Denmisenw mago be a la u ni e ka taa ɲɔɲɔn fe ɲemɔɲw yɔɔɔ.

Ni denmisenw ye san 18 sɔɔɔ walima ka ca ni o ye, u ka kan ka u yere ka lapini ke.

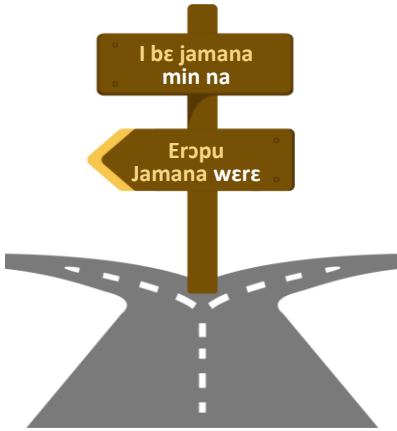

Ni mɔɲɔ do kalifalen be i la min be san 18 bo walima ka ca ni o ye, ani fen do be a la min be a bali ka latigew ke, i be se ka diɲe ka lakanali lapini ni bilali ke a tɔɲɔ la.

O mɔɲɔ ka ke kene kan e fe i bena u ka lapini bila waati min na.

➤ JAMANA JUMEN BENA I KA SEBEN SEGESEGE?

A sementiyalen don i ye ko Erɔpu Jamana dɔ bena i ka diɲe ka lakanali seben sege-sege. E te se ka jamana jɛnatɔmɔ.

Jamana jɛmɔgɔw be tugu taabolo dɔ la ka a latige Erɔpu Jamana mon ka kan ka i ka diɲe ka lakanali seben lapini sege-sege. O be wele ko jɔyɔɔ latige taabolo.

O kama, i mago be a la ka jɛmɔgɔw ladɔnniya nin fɛn ninnu la.

- Ni duden were be i bolo Erɔpu Jamana were la.
- Ni Erɔpu Jamana dɔ dilila ka wisa wala sigiyɔɔ seben were ka tɛmɛ. (Wisa be yanmaruya di i ma ka jamana were lajɛ. O be se ka ke tanpon ye i ka pasipɔri kan. Sigiyɔɔ seben ye seben ye min be yanmaruya di i ma ka to jamana dɔ kɔɔ.)
- Ni i delila ka don Erɔpu Jamana were kɔɔ.
- Ni i delila ka lapini ke diɲe ka lakanali ko la Erɔpu jamana were kɔɔ.
- Ni Erɔpu Jamana were ye kalan diplomu walima seben were di i ma.

Ni jamana jɛmɔgɔw dalen be a la ko jamana ka kan ka i ka lapini sege-sege, i bena kunnafoni werɛw sɔɔ o taabolo kan ani i ka hakɛw ni i ka wajibi koketaw.

I be se ka kunnafoni werɛw sɔɔ seben were kɔɔ. Fin mi i be kan ka lo asili ni migration kono.

► I KA LAJINI BENA SEGESEGE COGO DI?

YANMARUYA SEGESEGELI

Cogoya daw la, segesegeli folo be ke i ka lajini la.

O segesegeli folo be wele ko yanmaruyali segesegeli ani a be se ka taa fo kalo 2 la.

O koro ko jemogow bena nin jininkali duuru folo segesege.

- I delila ka diɲe ka lakanali soro Erɔpu Jamana were kan wa?
- I delila ka lakanali soro jamana were kan wa min te Erɔpu jamana ye, i be se ka lakana yoro ani i be se ka segin yoro min?
- Yanmaruya be se ka di i ma jamana were koro wa i lakanalen be yoro min na ani i ka diɲe ka lakanali lajini be se ka segesege yen?
- I ye lajini ke diɲe ka lakanali ko la ka ca ni tile 7 ye wa o ko ka koseginni latige soro?
- Diɲe kiiri bolonba walima kiiriso do delila ka kosegin lakanali di i ma wa jamana were koro walima diɲe kiiri bolonba walima kiiriso do be ka o ke nin cogo la wa?
- I ye i kanbo diɲe ka lakanali nofe tugunni wa ban kelen i ka lajini ma ka a soro fen kuraw ma jira? Fen kuraw be se ka ke kokura ye ni tiɲe ye ka a jira ko i mago be diɲe ka lakanali la.

Wele be se ka bila i ma ka nin jininkali ninnu ke i la. O be wele ko **yanmaruyali jininkali**. O jininkali senfe, i be se ka jininka kun jumen na i be ka lajini ke diɲe ka lakanali ko la ani mun na i te fe ka segin i ka jamana koro.

Ka keɲe ni i ka cogoyaw ye ka nesin nin sanfe jininkali ninnu ma:

- Ban be se ka ke i lajini ma, walima
- taabolo be taa ɲe ani jemogow bena a laɲe ni i mago be diɲe ka lakanali la.

Komission dorom le besse ki i ta sebe demandi ko file bena i kunnafoni ni i ka kan ni yanmaruyali segesegeli ye ani u be ɲefo caman ke.

► I KA LAJINI BENA SEGESEGE COGO DI?

I KA LAJINI SEGESEGELI

Jamana nɛmɔgow bɛ a lajɛ ni i ka kan ni diɲɛ ka lakanali ye.

Wele bɛ se ka bila i yɛrɛ ma ka nin **ɲininkali** ninnu kɛ i la.

I bɛna weleli sɔɔ sɛbɛn fɛ / imeyɛli fɛ / bilali kɔ / konti ɛlɛkitɔɔnikɪ fɛ / i yɛrɛ.

ɲininkali bɛ kɛ i yɛrɛ ɲɛna walima, cogo kɛrɛnkɛrɛnnɛnw la, a bɛ kɛ ka i to yɔɔjan.

ɲininkali bɛ ni kantali ye.

ɲininkali bɛ cogoya di e ma ka i ka diɲɛ ka lakanali laɲini kunw fɔ kɔsɛbɛ ani mun kɔsɔn i tɛ fɛ ka sɛgin i faso la.

I ka kan ka ɲininkali sɔɔ ani i ka kan ka na joona. Ni i ma ɲininkali kɛ ni kun ɲɔɲɔnw ye, i ka laɲini bɛ jate ko a bɔra a la ani i ka kɔɲɛ tɛna sɛgesɛge tugun. Ni i banna ka ɲininkaliw jaabi ɲininkali sɛnfɛ ka a sɔɔ kun ɲɔɲɔn tɛ a la, i ka laɲini bɛ jate ko a bɔra a la.

Laɲinibaga baliku bɛɛ bɛ ɲininka kɛlɛn kɛlɛn.

I ka dɛnmisɛnw fana bɛna cogoya sɔɔ ka ɲininkali sɔɔ.

ɲininkali kɔfɛ, i ka laɲini bɛ sɛgesɛge. Jamana nɛmɔgow bɛna a latigɛ ni i ka kan ni diɲɛ la lakanali ye walima ni i ma kan ni ye.

Cogoya kɛrɛnkɛrɛnnɛn dɔw la, ɲininkali tɛna se ka kɛ. Nɛmɔgow bɛ i ladɔɲɲiya ni i ni o ka kan.

FURAKELI SEGESEGEI

Jamana nɛmɔɔw bɛ sɛ ka i bila ka furakeli sɛgesɛgɛli dɔw kɛ ka kɛɲɛ ni nimatɔɔɔ ni geleya sɛbɛ taamaseerew kɔɔlɛn. Lajɛli bɛ kɛ fu ani i bɛna jɛninka ka i ka yanmaruya di a ko la.

Jaabiw bɛna di i ma lajɛli ko la, minnu bɛna jate i ka lajɛli sɛgesɛgɛli sɛnfɛ. Ni jamana nɛmɔɔw ma lajɛli lajɛni, i yɛrɛ bɛ sɛ ka lajɛli lajɛni ni i yɛrɛ ka musaka ye.

► I BENA JAABI SƆRƆ COGO DI I KA DINƆ KA LAKANALI SEBEN KAN?

Jaabi sebennen dɔ be ci positi fe o elekitronikilama ci o ka di i tege ma walima sariya laadilikela ma, ni o dɔ be i bolo. Jaabi kunnafoɗi be di i ma kan na i be min faamu.

Ni ban kera jaabi ma, o kunw be nefo latige kɔɔ ani latige dɔ be di i ma ka i lasegin i ka jamana kɔɔ.

WELELI KEƆGOYA

Ni i ma sɔn latige, i be se ka weleli ke a ko la. O kɔɔ ye ko kiiritigebolon dɔ bena latige laje kokura. I be se ka i kanɔ sariya laadilikela dɔ ma fu ka i deme i ka weleli la.

Kalifayɔɔ dance taabolo la, i yanmaruyalen te ka to jamana kɔɔ weleli waati la fo ni kiiribolon ye i yanmaruya o la.

I be se ka lapini ke i ka yanmaruya ka to jamana kɔɔ weleli waati la.

I ka kan ka i ka weleli jira ani lapini ka to yen waati kerɛnkerɛnnen kɔɔ latige ye min fo. I bena kunnafoɗi caman werew sɔɔ nin kunkan ni i ye ban latige sɔɔ.

Ni sariya te i bolo i ka to yen kun werew kama, i ka kan ka taa ka keɗe ni don folen yen. Ni i ma taa i yere ma, i be diyagoya ka taa ni i ye.

➤ I KA HAKƐW YE JUMƐNW YE?

YANMARUYA BƐ I BOLO KA KUNBƐNNI DƐMƐ NI DƐMƐ WƐRƐW
SƆRƆ KA I TO KA LATIGE MAKƆNƆ I KA DIƆƐ KA LAKANALI
LAƆINI KO LA

Ni i ye laƆinikebaga ye, cogo numan na, hake bƐ i bolo ka:

- ka to jamana kƆnƆ i laƆini segesegeli bƐ min bolo yƆrƆ kƐrenkƐrennen la dance la, fo segesegeli ka ban, ani
- ka kunbƐnni dƐmƐ ni dƐmƐ wƐrƐw sƆrƆ.

I bƐ se ka kunnafoniw sƆrƆ i ka kunbƐnni dƐmƐ ni dƐmƐ wƐrƐw kan sƐben wƐre kƆnƆ.

HAKE BE I BOLO KA KANYELEMALI SORO

Ni i te Italien kan me kanyelemabaga do be i deme ka kuma ni jemogwo ye i ka lapini togoseben ni a bilali senfe ani i ka nininkali waati fana. Musaka ko te kanyelemabaga ka ko la.

Kanyelemabaga te mogso fan fe, o koro ko u te dadiya mogso si la. U be gundo mara ani u te fosi fo mogso si ye i ka kumaw la ni a bora jemogwo la minnu ka baara don.

Kanyelemabaga te fosi lase i ka lapini ma.

Jemogwo ladonniya joona ni i te ka kanyelebaga faamu walima i be miiri ko kanyelebaga tilennen te.

I BE SE KA NINI CE WALIMA MUSO KA KE KANYELEMABAGA NI NININKALIKELA YE I KA NININKALI SENFE, NI O BE I DEME KA I KONO KUMA BEE FO

Ka kepe ni i ka daliluw ye ani ni o mogso be soro, i ka lapini na to a ma.

I BE SE KA SARIYA LAADILIKELA LAJE (soronadonbaa)

Sariya laadilikela ye mɔɔ ye min be dɛmɛ don i ma sariya nasira fɛ walima ka i nɔnabila ka kow jɛnabo ni jɛmɔɔw ye. Sariya laadilikela ni jɛmɔɔw tɛ jɔɔɔn jɛ sira la ani a be e de lafasa. Sariya laadilikela dɔ be se ka i dɛmɛ ni i ka diɲɛ ka lakanali laɲini ye , kalifayɔɔ taabolo ko la, kumaɲɔɔɲya kɛɛnɛɛnɛn senfɛ ani u be se ka to i fɛ i ka ɲininkali waati la.

I ka hake de don ka sariya laadilikela dɔ laje i ka kalifayɔɔ taabolo sigida bɛɛ la ni i yɛɛ ka musaka ye.

I be se ka sariya laadilikela dɔ ɲini weleli waati la fu, fo ni nafolo be i bolo ka i jɔ ni sariya lafasabaga ka musakaw yeSariya laadilikela be i dɛmɛ fu tɔɔɔɛben kɛn ko bilali ko Ni sariya laadikela dɔw ka di i ye, u ka kumaɲɔɔɲya kunnafoniw di jɛmɔɔw ma joona.

I ka sariya laadilikela ka kunnafoniw di jɛmɔɔw na waasa o u be se ka kunnafoni di u ma tuma bɛɛ i ka cogoya ko la.

HAKE BE I BOLO KA KUNNAFONI SORO NI KA LANINI KE SARIYA LAADILI KO LA

I be se ka sariya laadilikela nininka, fu, kalifayoro taabolo konona. Sariya laadili ka i deme ka i ka seben bilao sen be a la.

Sariya laadili koro ye ko i be nefoliw soro:

- i ka hakew ni i ka wajibi koketaw
- taabolo sifayaw
- sariya kow.

I BE SE KA KUMA NI DINI TONBA KALIFA CAKEDA (UNHCR) WALA JEKULU WEREW

I be se ka i kanbo ni ka kuma ni UNHCR ye walima u jengon jekuluw kalifayoro taabolo sigida bee la.

UNHCR be kalifayoro jinibagaw ni kalifalenw ka nafaw de lafasa. UNHCR wala jengon jekulu werew fana be kunnafoniw di ni ka deme don kalifayoro jinibagaw ma.

UNHCR kumajogonya kunnafoniw be se ka soro UNHCR webupazi kan kalifayoro ninini taabolo kan <https://help.unhcr.org/>.

I be se fana ka i kanbo jekulu tow bee ma minnu be laadili ke sariya ko la walima lanini kore laadili werew.

I KA WAJIBI KOKETAW YE JUMENW YE?

TUGU NIN JAMANA IN SARIYAW KO

TO JAMANA KONJO I YE I KANBO DINJE KA LAKANALI NOFE YORO MIN NA

I kana a laje ko i be taa Erɔpu Jamana were la.

Yoro kerɛnkerɛnnen min fɔra i ye ko a to yen , i kana bo yen.

I be se dɔɔɔn ka taa Farajela Jamana were kan ni o yanmaruya dira i ma jemɔgow fe.

AW YE AW JIJA KA JAMANA JEMOGOW BE SE KA I LASORO ANI I BE I KA JOGONYE DONW LABATO

I ka kan ka ye jogonyew bee kene kan ni a pinina i fe tuma o tuma jemogow fe. I ka kan ka ke yen a wwati la. Ni i te se ka ke jogonye kene kan kun do la, jemogow kunnafoni joona ani ka jefoli o ko la.

I NI NEMOGOW KA JE KOSEBE

I a lapinina, i ka kan ka nin fen ninnu ke.

- Ka i yere ka kunnafohiw di.

- Ka bugunnantige sebenw di. Ni u te i bolo, a jefo mun na.

- I bolokononinw dara ni ja tara wa.

- I ka lapini seben bila don folen ni a yoro la.
- I kunkan pininkaliw ke ani ka jaabi di pininkaliw la pininkali senfe.

- Ka son ka i yere jini ni ka i bolofenw jini, ni nemogow Agree ye a lapini ka a ke o cogo la. Ninini bena ke a ka kan yoro min na doron de ani o be jefo. Nemogow bena jinini kunw jefo. Ninini bena ke a tigilamogo jagon na de fe ani a be ke cogo la min be bonyada i danbe kan.

TINƁ FƆ

I bɛ min fɔ, o nafa ka bon kosɛbɛ i ka laɓini dannaya kosɔn. O de kosɔn i ka kan ka tilen ni ka kunnaƴoni tilennenw bɛɛ di i ka bugunnatige ko la, denbaya, faso, kun minnu ye a to i bɔra i faso la ani mun na i tɛ fɛ ka segin yen.

I hakili tɛ se ka to fɛn bɛɛ la, o la i tɛna se ka nininkaliw in bɛɛ jaabi. O cogo la, kana jaabiw dilan nka a ɲɛfɔ ko hakili tɛ a la.

KUMAƴƆGƆNYA KUNNAƴONI JELENW DI ANI I KA SE KA SƆRƆ

Ƴɛmɔɓɔw ka kan ka i lasɔɔ ka keɲɛ ni i ka diɲɛ ka lakanali laɓini ye.

Ni i ka aɗɛɛsi, imeyɛli walima telefoni nimɔɔ falenna, ɲɛmɔɓɔw laɗɔnniya joona.

KUNNAFONI NI SEBEN FEN O FEN BE SE KA I KA LAJINI DEME, OLU BEE BILA JAMANA POLISIW YANFE MOGO NII KOMISSIONMOGO

Ni bugunnatige seben dow be i bolo, i ka kan ka olu jira joona.

I ka kan ka kunnafoɓi ni sebenw bee di minnu be se ka jemɓɓow deme disijon ta o latige jamana min ka kan ka lajini segesege walima ka i ka lajini segesege.

O seben be se ka ke, misali la, pasipɔri, furu seben, sotigikarine, kelekece seben, baara seben, politiki ton tigiya seben, diplomuw, kiirilaw walima polisiw ka seereya sebenw, jaw ni furakeli walima hakiliko sebenw.

I mago te a la ka sebenw di minnu be kunnafoɓi bakurubaw di i ka jamana kunkan doron. Kalifayɔɔ jemɓɓow be i ka jamana cogoya kalama.

I ka kan ka seben be di joona ni i be ka i ka lajini bila tuma min na. Ni sebenw te i bolokɔɔ sisan, i ka kan ka u bila ni i ye u sɔɔ tuma min na joona, i ka pininkali senfe

Waajibi don ka seben jonjonw jira, o be se ka ke yɔɔ min. I ma kan ka bugunnatige sebenw si tiɲe walima ka a labila. I ma kan te ka seben fen o fen sen be a lo si to i bolo. I ma kan te cogo si la ka seben fu walima bayelemalen bila.

Ni a be se ka ke, ani a te ke farati ko ye, a jini a teriw walima i balimaw fe u ka i ka sebenw ci i ma.

NI I MA I BEN I KA WAJIBI KOKETAW MA, O KOLLOLW YE JUMEN YE?

I KA KALIFAYCRO JINI TAABOLO BE LAJO

O bena ke ni i banna ka:

- kunnafoniw di ni u jinina i fe
- i bolokononin dalen walima ja talen ka ke i bolo
- i ka adɛɛsi di
- i yere jininkaliw jaabi jininkali senfe.

A bena ke fana ni i:

- ma i ka seben bila waati folen konɔ ka sɔɔ kun jonjon te a la
- ma jininkali ke ka a sɔɔ kun jonjon te a la
- ma fen lase jemɔgow ma ni o jinina i fe
- ma to yɔɔ la i diyagoyalen ka to yɔɔ min na
- te se ka lasɔɔ jemɔgow fe
- bɔra jamana konɔ.

I ka lapini be jate ko a bɔra a la walima ban kɛra a la.

O kɔɔ ye i be se ka bɔne i ka diɲe ka lakanali lapininbagaya la ani hake minnu sirilen be o la.

I be ka a latige fana ka i ka seben labɔ waati bee i ka kalifaycro taabolo sigiba bee la, misali la, ni i ye a latige ka segin i ka jamana la. O la, i be bɔne i ka diɲe ka lakanali lapininbagaya la.

DO BE SE KA BO KUNBENNIW DEME NI DEME WEREW LA WALA KA U LAJO

Cogoya daw la, jemagaw, Prefecture be se ka a latige ka do bo deme daw la walima ka u lajo. Jemagaw be i kunnafoni o latige suguya la ka seben ke i ka koƴe lajeli koƴe.

I be se ka kunnafoni caman soro seben were kono mi togoye (Josariyaw ni wajibiwi jaabiwi la)

I KA LAJINI BE SE KA GELEYA SORO

Ni i ye kunnafoni kunntanw wala fuw di i ka bugunnatige ko la walima i ka lajini seben, walima ni i ye sebenw tiƴe walima ka u bayelema, o be se ka kololo jugu lase i ka lajini ma. Ban be se ka ke i ka lajini ma ani i tena se ka diƴe ka lakanali soro.

Diƴe ka lakanali seben be se ka mine i la fana ni jemagaw bora a kalama ko i ma tiƴe fo kalifayoro taabolo waati la.

I BE DEME KERENKERENNEN SORO NI I MAGO BE A LA

I ka kan ka jemogw ladonniya joona ni i mago be deme kerenkerennen la. O magow be se ka ke fen suguya camanw ye i n'a fo konomaya, bana, walima hakilinakow, fanga wala ce-ni-musoya walejugu.

Jemogw be i ka cogoya laje ani u be se ka deme were don i la ka i ka kalifayro taabolo ko ngoya. Misali la, u be se ka kore to baarakela kerenkerennenw bolo walima ka kalifayro taabolo kuntaala bereben.

KUNNAFONI SOROLI SEMENTIYALI

Baarakela do be i jininka i ka sementiya ko i ye kunnafoni sorɔ.

Ni i ma fen do faamu walima i mago be jininkali werew la, i be se ka jininkali ke wati bee.

Nin gafe in ye kun ye kunnafonidi dɔɔn de ye. A te hakew walima sariyaw dilan a yere ma. Erɔpu Jekulu Cakeda Logo Kalifayɔɔ ko la (EUAA) ye a ka minen yere di, ani ka gafe were dilan ka keɣe ni nin gafe in ye, o yanmaruyalen don EUAA fe Erɔpu Jekulu Jamanaw dɔɔn de ma. EUAA te sɔn jɔɔɔ walima dannaya baarakɛcogo numan, kɔnkɔ, dafali, bennen walima dannaya ka jɛsin kunnafoni ma min be gafe kɔnkɔ Erɔpu Jamanaw fe, ka ke cakela were fe. Erɔpu jamana te walima mɔgo o mɔgo be ka baara ke EUAA tɔgo la min be se ka ke kunnafoni fe min sɔɔla nin gafe in kɔnkɔ.

© Erɔpu Jekulu Cakeda kalifayɔɔ pinini, 2025

ISBN 000-00-00-00000-0
doi:00.0000/0000000
AA-00-00-000-BM-C